

Una llengua sense drets, un país sotmès

written by Jordi Badia Pujol | 29 de març de 2019

Dimecres 27 de febrer al matí. Sala de vistes del Tribunal Suprem espanyol. Interrogatori del testimoni Joan Tardà. L'advocada de l'Estat espanyol li demana pel senyor «Iobé». «Qui? Llobet?», retruca ell. La confusió és lògica: el castellà ha perdut el so de la *ela* palatal («ll») i també el de la *te* final. Com que, a més, tampoc no té el so de la jota catalana (i anglesa, i francesa, i occitana, i italiana...), «Iobé» podia ésser perfectament «Llobet». Tardà, doncs, fracassa en l'esforç d'interpretar el mot, un esforç que els catalanoparlants hem de fer cada dia quan sentim mots mal pronunciats: «deu» o «déu»? «juny» o «lluny»? «sort» o «sord»?...

Poc després, quan ja s'ha aclarit que l'advocada es referia al senyor «Jové», en Joan Tardà enllesteix l'episodi dient-li que si s'hi apliqués un xic podria pronunciar aquell cognom com Déu mana: «No costa pas tant, amb una mica d'interès...» Certament, no costava gens. En aquest cas, tan solament que l'advocada hagués articulat bé la jota, ja l'hauríem entesa tots. Però no: els parlants de llengües de primera no hi posen interès, a parlar bé una llengua de segona.

Això es va fer palès en un detall: un instant abans que en Tardà li etzibés el «No costa pas tant», l'advocada va ensenyar el llautó amb una frase molt definitòria: «Li puc dir “Khové”.» I ací va remarcar la jota espanyola inicial. És a dir: «Si em dóna la gana, no faré “l'esforç” d'intentar cap aproximació.» O, dit d'una altra manera: «Em rebaixo a provar que m'entengui i encara vol posar-me en evidència...» Sempre aquest to amenaçador...

Vegem-ne les imatges i retinguem-les:

És evident que en aquest diàleg hi ha dues actituds enfrontades: la d'algú que reclama un respecte mínim i la d'algú que creu que encara gràcies, que encara massa que fa. L'emissor, doncs, lluny de fer per manera que el receptor li entengui el missatge –o d'acceptar que no l'ha formulat bé per a ser entès–, encara amenaça de tancar-se més, de posar més traves perquè el receptor s'hagi d'escarrassar a entendre'l. Aquesta és l'actitud de l'advocada de l'Estat espanyol i, per extensió, de tots els qui en aquella sala tenen poder, és a dir, tots els representants de l'Estat espanyol.

Començant pel president, el jutge Marchena. Minuts abans, quan el diputat tot just s'havia assegut, hi va haver una conversa molt il·lustrativa. Tardà va dir: «Jo parlaré en català» i Marchena –l'exquisit jutge Marchena– l'interrompé immediatament per fer-li saber que ni ho somniés. «No comencem bé», li engegà, com si reprengués una criatura.

I atenció a la manera com l'exquisit jutge Marchena va justificar la prohibició (sobretot atenció a les negretes): «Una cosa és que la sala **hagi concedit el dret a qualsevol dels acusats** d'expressar-se en la seva llengua, sens perjudici que, per raó de la metodologia que s'oferia o que es prenia o que es posava a llur disposició, s'ha produït un rebuig, però una altra cosa ben diferent és que els testimonis no s'expressin en la llengua oficial, etc.»

Per a deixar-ho clar i perquè tothom –tot el món– ho pogués veure i sentir, el diputat Tardà va demanar, sense embuts: «Tinc el dret de respondre en català?» I el jutge Marchena, exquisidament, li va dir: «No.» I punt. No, Tardà. Ja ho ha dit abans: la gent, en aquesta sala no **té** drets, si no són drets que la sala s'avé a **concedir**.

Vegeu l'escena (i, si ho recordeu, compareu aquesta actitud amb la qual l'exquisit Marchena –ara sí– va mostrar amb Rajoy, Sáenz i Zoido, per exemple).

No cal pas allargar-s'hi gaire. En el fons d'aquestes seqüències (i ara i adés també en la forma) es fa evident un menyspreu. És el menyspreu que impregna la relació de l'Estat espanyol amb el Principat de Catalunya, aquesta «regió díscola» que vol votar i vol fer coses pel seu compte. L'única relació que entén l'Estat espanyol és la del sotmetiment. Quan algú pensa que els drets no els tenim sinó que ens els concedeix, és lògic que pensi també que no podem fer res més sinó agrair-ho.

En Tardà parla de venjança. «Aquest judici neix de la venjança», comença a dir, abans no l'interrompi novament l'exquisit. És venjança, sí. Però és, sobretot, incapacitat de forjar cap relació que no sigui aquesta, la relació que hem mantingut, una vegada vençuts, d'ençà del 1714.